

*Коротецька Є.С.,
здобувач вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 101 «Екологія»
Науковий керівник: Максименко Н.В.,
д-р геогр. наук, професор, завідувач кафедри екологічного моніторингу і заповідної справи
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
korotetska2021.9512119@student.karazin.ua*

ЗЕЛЕНІ САДИБИ ХАРКІВЩИНИ ЯК ПРИКЛАД РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Садиби зеленого туризму у Харківській області відіграють важливу роль у раціональному використанні природних ресурсів, забезпечуючи сталий розвиток сільських територій через гармонійне поєднання культурних та екологічних практик. Використання природного середовища у цих садибах не тільки буде забезпечувати після війни туристам та місцевим можливість насолоджуватися автентичною атмосферою, а й сприяє збереженню місцевих ландшафтів, видів рослин і тварин та інших природних ресурсів. Наприклад, такі додаткові послуги, як апі-будиночок, виготовлення ягідного вина, лікувальні масажі, та інші, демонструють, як природні ресурси можуть використовуватися для підвищення привабливості туристичних об'єктів, не завдаючи шкоди екосистемі.

Зокрема, використання місцевих ресурсів, таких як мінеральна вода, трави, лісові ягоди, мед, сприяє популяризації локальних продуктів, що має важливе значення для підтримки екологічної рівноваги.

Розбудова садиб для зеленого туризму в Харківській області у післявоєнний час буде відігравати важливу роль у розвитку регіону, надаючи широкий спектр переваг для місцевих громад, туристів та навколишнього середовища. Багато садиб є сімейними підприємствами, які сприяють розвитку малого бізнесу в сільських районах. Це стимулює підприємницьку активність і сприяє диверсифікації економіки регіону, що буде дуже важливо для Харківщини після війни.

Для оцінки структури пропозицій зеленого туризму, а саме садиб як одного із його видів було проведеного дослідження ініціатив по Харківській області України. В аналізі приймали участь 4 різних садиб.

Структура пропозицій зелених садиб Харківської області

Назва населено-го пункту	с. Коропове (Харківська область)	с. Чернещина (Харківська область)	с. Ордівка (Харківська область)	С. Зарожне (Харківська область)
Назва садиби	«Зелена садиба»	«Тихий кут»	«Ордівська слобода»	«Тарасова Садиба»
Сайт садиби	https://zelena-sadyba.com.ua	https://tihiy-kut.tilda.ws/	https://ordovka.com.ua/kottedj	https://tourcenter.kh.ua/uk/infrastruktura/tarasova-sadiba
Відстань від залізничної станції	3 км від з/д станції «Коропове»	6 км від з/д станції «Чернещина»	8 км від з/д станції «Ордівка»	11 км від з/д станції «Зарожне»
Відстань від автомагістралі	10 км від автотраси Р28	1 км від автотраси Т1702	14 км від автотраси М18	14 км від автотраси М03
Відстань від обласного центру	50 км	97 км	62 км	12 км
Туристичні об'єкти	1) Національний природний парк «Гомільшанські ліси» (11км від садиби) 2) Катання на байдарках (12 км від садиби) 3) Озеро Борове (20км від садиби)	1) Національний природний парк «Слобожанський» (3 км від садиби) 2) Шарівський палацово – парковий комплекс (20 км від садиби) 3) Співочі тераси (9 км від садиби) 4) Гідрологічний заказник «Чернещина» (120м від садиби)	1) Курган слави (2км від садиби) 2) Щучий ставок (6км від садиби) 3) «Екоферма» (18 км від садиби)	1) Печенізьке водосховище (500м від садиби) 2) Кулаківський заказник (10км від садиби) 3) Природній заповідник «Ковиловий степ» (13 км від садиби)
Додаткові послуги	Відсутні	1) Чан з травами, сосновим гіллям та ялівцем; 2) Шашлик, плов	1) Чан; 2) Лазня; 3) Лікувальний масаж.	1) Лекції про коней, майстер-класи, їзда на конях, екскурсії по конюшням.

		та куліш на замовлення; 3) Кінні екскурсії; 4) Апі-будиночок з бджолами; 5) Ягідне вино власного виробництва, натуральний мед.		
Опис садиби	Будинок з 9 номерами і окремий будиночок для компанії 4-5 осіб. Базу навколо оточує хвойний ліс. Є Мангальна зона, альтанки, ітня кухня з усім посудом, газовими печами, холодильниками.	4 міні будинки, у вартість входить користування альтанкою і мангалом, широкий спектр додаткових послуг. Садиба входить до Всеукраїнської мережі "Українська гостинна садиба"	На території є два котеджі, басейн, банний комплекс, чан, тандир, коптильня і дві альтанки з мангалом. Будинки побудовані в етнічних стилях двох областей Сумської та Івано-Франківської. Є водопровід з мінеральною водою..	Приватна садиба з двох будинків. Перший цегляний будинок має три поверхи, другий дере-в'яний одно-поверховий має тримісну кімнату та сауну. Наявний Wi-Fi інтернет. На подвір'ї садиби є альтанка та гойдалка.

Отже, зелені садиби, які акцентують увагу на культурних традиціях і особливостях кожного куточка України, сприяють збереженню природних ресурсів, оскільки багато елементів локальної спадщини передбачають помірне використання природних матеріалів та екологічні методи ведення господарства. Наприклад, впровадження майстер-класів з традиційних ремесел із місцевої сировини, таких як гончарство чи плетіння, не вимагає інтенсивного використання ресурсів і підтримує культурне відродження.

Ідея створення «зелених селищ», де кожна садиба адаптує історичні та природні елементи, дозволяє використовувати навколишні ресурси з мінімальним впливом на довкілля. Це може бути досягнуто завдяки використанню екологічних будівельних матеріалів, зокрема глини, дерева, соломи, що характерні для українських традиційних будівель. Такий підхід не тільки створює особливу атмосферу, а й знижує енергозатрати та залежність від сучасних матеріалів, виготовлення яких шкодить екології.

Для зменшення впливу на природні ресурси важливо впроваджувати екологічні технології. Наприклад, встановлення сонячних панелей або систем збору дощової води для садиб знижує потребу в зовнішніх енергоресурсах і сприяє самодостатності. Використання енергоощадних ламп, сортування сміття і переробка органічних відходів також допомагають підтримувати екологічний баланс, який є необхідним для довготривалого розвитку регіону.

Навчання власників садиб екологічному менеджменту та організація освітніх програм для відвідувачів підвищують екологічну свідомість як у громад, так і у туристів. Це можуть бути майстер-класи з раціонального використання природних матеріалів, практичні заняття з органічного землеробства або освітні тури з акцентом на важливість захисту водних та лісових ресурсів.

Використання локальних ресурсів для виготовлення продукції, як-от мед, натуральне вино, трав'яні настої тощо, дає змогу зменшити екологічний вплив транспортування товарів з інших регіонів та підтримати місцеві господарства. Такий підхід підтримує принципи економії ресурсів і допомагає популяризувати екологічно чисті продукти, що також є привабливим для туристів.

З огляду на це, розвиток зелених садиб Харківщини через призму раціонального використання природних ресурсів може стати потужним інструментом не тільки для економічного та культурного зростання регіону, а й для збереження природного багатства, яке залишиться у спадок майбутнім поколінням.